

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Малов Борис Євгенович**, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2022 році Державний податковий університет за спеціальністю «Право» та здобув кваліфікацію юриста, аспірант Державного податкового університету (м. Ірпінь, Київська обл.), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «05» травня 2026 року № 545, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Олександра Колба , доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, професора кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету
Рецензентів –	Любові Омельчук , кандидат. юридичних наук, доцента, заступника директора з навчально-організаційної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Олени Чернецької кандидата юридичних наук, доцента, завідувача кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу Державного податкового університету Ірини Леган , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка» Марії Кікалішвілі , доктора юридичних наук, доцента, доцента кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

на засіданні «09» червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Малову Борису Євгеновичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Запобігання злочинності під час військової агресії у сфері підприємницької діяльності**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор **Топчій Віталій Васильович**, професор кафедри кримінального права та процесу Державного

податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем запобігання злочинності під час військової агресії у сфері підприємницької діяльності, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше обґрунтовано комплексну кримінологічну характеристику злочинності у сфері підприємницької діяльності в умовах воєнного стану, яка поєднує об'єктивні, суб'єктивні та інтегративні елементи з урахуванням безпекового виміру економічних правопорушень; сформульовано авторський підхід до визначення структури кримінологічної характеристики підприємницької злочинності як системи взаємопов'язаних показників (детермінанти, особа злочинця, механізм, наслідки, географія); запропоновано концепцію адаптивної, багаторівневої системи запобігання злочинності у сфері підприємництва в умовах воєнного стану, що поєднує національні та міжнародні механізми.

За свої змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Малов Б. Є. Стратегії запобігання підвищенню рівня злочинності у країні в умовах військової агресії. *Ірпінський юридичний часопис*. 2023. № 3(12). С. 318–326. URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/124/123>.

2. Любавіна В. П., Малов Б. Є. Заходи запобігання злочинності під час воєнної агресії у сфері підприємницької діяльності: зарубіжний досвід. *Національні інтереси України*. 2025. № 3(8). С. 633–641. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/21306/21281>.

3. Малов Б. Є. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності в бізнесі під час війни. *Європейський правничий часопис*. 2025. С. 115–119. URL: https://cms.legal-journal.e-u.edu.ua/uploads/19_b561830376.pdf.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Леган Ірина Миколаївна**, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка», надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертації ґрунтовно досліджено кримінологічні аспекти запобігання злочинності у сфері підприємницької діяльності, однак окремі положення щодо співвідношення понять «підприємницька злочинність», «економічна злочинність» та «господарські кримінальні правопорушення» потребують більш чіткого концептуального розмежування, оскільки в окремих фрагментах роботи ці категорії використовуються як близькі за змістом.

2. Автор значну увагу приділяє міжнародному досвіду запобігання злочинності в умовах збройних конфліктів, проте аналіз іноземних моделей переважно має загальноописовий характер. Більш переконливими виглядали б конкретні приклади імплементації окремих механізмів у національну правову систему України.

3. У роботі обґрунтовується необхідність реформування системи кримінологічного запобігання, однак запропоновані напрями вдосконалення діяльності правоохоронних органів не завжди супроводжуються деталізованими механізмами їх практичної реалізації, що дещо знижує прикладний характер окремих рекомендацій.

4. Дискусійним є запропонований автором підхід до віднесення окремих складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 200 та 210 КК України, до інших розділів Особливої частини КК України. Зазначена позиція є науково цікавою, однак потребує додаткового аргументування з урахуванням сучасної систематики кримінального законодавства та практики його застосування.

5. У роботі недостатньо уваги приділено аналізу судової практики щодо кримінальних правопорушень у сфері підприємницької діяльності в умовах воєнного стану. Розширення емпіричної бази за рахунок узагальнення більшої кількості судових рішень сприяло б посиленню аргументованості окремих висновків дисертації.

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, доцент **Кікалішвілі Марія Вікторівна**, доцент кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертаційному дослідженні значна увага приділяється питанням економічної безпеки держави, однак співвідношення категорій «економічна безпека» та «кримінологічна безпека підприємницької діяльності» не отримало достатньо чіткого теоретичного розмежування.

2. Попри комплексний характер роботи, у дисертації недостатньо деталізовано регіональну специфіку злочинності у сфері підприємницької діяльності залежно від ступеня наближеності регіонів до зони активних бойових дій, тимчасової окупації або релокації бізнесу.

3. Автор справедливо акцентує увагу на цифровізації економічних процесів та нових формах злочинності, однак питання кіберзлочинності у сфері підприємницької діяльності фактично не виокремлено як самостійний напрям

кримінологічного аналізу.

4. У роботі наведено значний перелік міжнародних та національних нормативно-правових актів, проте в окремих випадках аналіз законодавчих положень має переважно декларативний характер і потребував би більш глибокого критичного осмислення ефективності їх практичного застосування в умовах воєнного стану.

5. Окремі висновки дисертації сформульовані надто широко та потребують більшої конкретизації, зокрема щодо механізмів взаємодії правоохоронних органів, органів державної влади та бізнес-середовища у системі запобігання злочинності.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Омельчук Любов Василівна**, заступник директора з навчально-організаційної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У дисертації обґрунтовується необхідність формування адаптивної багаторівневої системи запобігання злочинності у сфері підприємницької діяльності в умовах воєнного стану, однак недостатньо уваги приділено визначенню критеріїв оцінки ефективності запропонованих запобіжних заходів. Зокрема, робота виграла б від більш детального аналізу показників, за якими можливо оцінити результативність діяльності правоохоронних органів та інших суб'єктів кримінологічної превенції у сфері підприємництва в умовах військової агресії.

2. Попри ґрунтовний аналіз детермінант злочинності у сфері підприємницької діяльності, у роботі недостатньо висвітлено вплив міжнародних фінансових та санкційних механізмів на трансформацію економічної злочинності в умовах війни. Більш детальне дослідження ролі міжнародного фінансового контролю, санкційної політики та транскордонного руху капіталів дозволило б посилити міжнародно-правовий аспект дисертаційного дослідження.

3. У роботі значна увага приділяється проблемам економічної безпеки та функціонування підприємництва в умовах воєнного стану, проте окремі аспекти взаємодії держави та бізнесу у сфері формування антикримінальних механізмів залишилися недостатньо розкритими. Зокрема, більш ґрунтовного висвітлення потребували питання впровадження комплаєнс-практик, внутрішнього корпоративного контролю та механізмів саморегулювання бізнес-середовища як елементів системи запобігання злочинності у сфері підприємницької діяльності.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Чернецька Олена Василівна**, завідувач кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У дисертаційному дослідженні автором використано значний обсяг наукових підходів до аналізу механізмів запобігання економічній злочинності, однак у роботі доцільно було б більш чітко розмежувати зміст та співвідношення

понять «запобігання злочинності», «протидія злочинності» та «кримінологічна профілактика». В окремих структурних частинах дисертації зазначені категорії використовуються як близькі або взаємозамінні, хоча у сучасній кримінологічній науці вони мають різне функціональне навантаження, відрізняються за суб'єктивним складом, механізмами реалізації та цілями застосування. Більш детальне теоретичне розмежування цих понять сприяло б посиленню методологічної цілісності дослідження та точнішому визначенню авторської концепції системи запобігання злочинності у сфері підприємницької діяльності.

2. Позитивно оцінюючи проведений автором аналіз міжнародного досвіду запобігання злочинності у сфері підприємницької діяльності, слід зазначити, що окремі положення цього блоку мають переважно описовий характер. Зокрема, у роботі наведено значний обсяг міжнародних практик та нормативних підходів, однак їх аналіз не завжди супроводжується ґрунтовним порівняльно-правовим дослідженням ефективності відповідних механізмів у різних правових системах. На думку рецензента, більш широке використання порівняльно-правового методу, зокрема щодо моделей фінансового контролю, механізмів протидії економічним зловживанням в умовах кризових ситуацій та систем взаємодії правоохоронних органів у країнах ЄС, дозволило б посилити прикладну цінність сформульованих висновків і рекомендацій.

3. Попри загалом високий науковий рівень викладення матеріалу, у тексті дисертації трапляються окремі стилістичні повтори, надмірно об'ємні речення та складні конструкції, що дещо ускладнюють сприйняття матеріалу, особливо у теоретико-методологічних підрозділах роботи. Подекуди надмірна деталізація окремих положень призводить до дублювання близьких за змістом тез, що впливає на загальну структурну компактність викладення.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Колб Олександр Григорович**, професор кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5(п'ять) членів ради,

«Проти» НЕМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Борису Малову** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Олександр КОЛБ

